

Prevrnite malike!

Dovoli besed je bilo že rečenih o Deklaraciji: za in proti. In vsi, ki jim je kdaj bila močna in enotna stanovska organizacija naša trn v peti, so dobre volje.

In mi sklepamo in debatiramo in Jemo med sklepanjem in debato žemlje in rogličke in čakamo, kaj bodo sklenili drugi, da bomo sklenili lahko potem isto še mi...

Medtem pa hodi naš sovražnik okrog v podobi rivočerega leva in lovi duše...

Lahko so dobre volje naši nasprotniki.

Kajti kakor kaže, je naša organizacija na poti, ko se bo razpustila v priveske Pašičeve, Radičeve, Pribičevićeve, Davidovičeve, muslimanske in — Pučljeve, Korunove, Prepeluhove in Kocmurjeve stranke.

Ker mi — oprostite mi plagijat! — si tudi ne pustimo ničesar diktirati in se bomo, če nepolitična, strokovna, stanovska, močna naša UJU razpade, pač morali priključiti vsak po svojem prepričanju eni ali drugi tu navedenih ali nenačrtovanih strank... Brez dvoma. Sicer ne bo za celokupni stan naš dobro in prav, ampak — pošteno bo in značajno, ker ni nikjer v pravih UJU, da bi morali biti člani vsi ene in iste politične stranke in se mi držimo pravil korektno in trdno tembol, ker imamo dobre zolede še za daleko manj važne in celo docela ničvredne formalnosti. Mi bomo, to je naša nepremakljiva volja, odslej uravnavali svoje korake po svoji vesti in svojem prepričanju, da če je to stranki iks in stranki jpsilon oziroma eksponentom njenim prav ali ne.

Politiki — t. i. politiki, kakor je, konglomerat intrig in ozkosrčnih osebnosti in koritarstva — njej da mora biti torej udeleženi učitelji? In na vsak način, za vsako ceno? In če treba, smemo riskirati celo obstoj enotne organizacije? In smo v boju, da dosežemo svoje namene, pozabili celo na tisto, kar bi morali imeti prvo v mislih: čast in ugled njen, pa razmotrivo o čisto internih, samo stanovskih zadevah na ta način, da pišemo rekriminacije in protideklaracije in lamena-

tačije in celo neresnične stvari v — političen dnevnik? Od kdaj pa je »Jutro« naše stanovsko glasilo? Stran s te poti, gospoda, ta pot ni korektna »Jutro« ni naš forum! Mogoče bo — po spremembi pravil...

Toliko ob vsaki priliki govorimo o tem, kako je treba iskati šoli stika z domom. Mar se mu bomo približali s politiko? Naš kmet — gospoda seveda tega ne ve — je politike sit do ušes in je čisto razumljivo, da je tako velik razloček med ugledom, ki ga uživajo pri ljudstvu starejši in onim mlajšim tovarišev. Kajti stari so koreninili v niem, so kmetovali, zasaiali drevesnice, vrnarili, čebelarili, ga razumeli in živeli z ním, nas pa — hočejo za strankine agitatorje.

Imamo drugega dela. Moramo nadomestiti, kar je zamujenega. Postati element gospodarskega, kulturnega in etičnega napredka narodovega. In v to nam mora pomagati poleg drugih činiteljev tudi — naša organizacija. Kako?

S tem, da izgradi in poglobi delo v svojih odsekih in skrbi tudi za financiranje izvedb njegovih sklepov, kar pa bo spet mogoče le, če uredi vse svoje poslovanje na čim najbolj ekonomičen način. Za svoj denar si lahko privoščimo, kar sami hočemo, kaj ne?

In Deklaracija? Dolgovozna je, nesrečno stilizirana. Ampak mi, ki jo hočemo razumeti, jo razumemo vseeno. In to sprejemamo. In jo bomo sprejeli na vsak način in v vsakem slučaju. Ni treba, da bi ponavljala našo abecedo, kakor so nekateri mislili, da jo bodo s tem potolkli. Svobodna, državna in nacionalna šola so tla, na katerih stojimo in ga ni med nami, ki bi ne priznavali te najelementarnejše točke našega programa. Čemu bi jih torej vedno in vedno spet ponavljali? Saj je Deklaracija še brez tega predolga. Jaz bi jo bil stiliziral jasneje:

»Odgovorite na vprašanje, kaj ste: Ali Udrugiženje Jugoslovskega Učiteljstva ali hrbet, na katerega bo smel stopati že vsakdo izven naših vrst, ki bodo kdaj hoteli biti višji?«

Prevrnite malike!

Ernest Tiran,

Koliko časa bo vladalo partizansko preganjanje učiteljstva.

Toliko časa, dokler bo to učiteljstvo samo podpiralo in gojilo in dokler bo dopustilo, da bodo netili partizanstvo med učitelstvom oni, ki imajo korist od tega.

Minister prosvete g. St. Radič je pričel premeščati na Hrvaškem in v Slavoniji člane UJU. Kakor poročajo listi je prosvetni minister brzojavno razrešil dolžnosti in službe mestnega šolskega nadzornika v Osijeku M. Kačića, sreskega šolskega nadzornika v Osijeku Vladka Ivakića in šolskega nadzornika v Našicah Stuhlhoferja. — V Poredarju je bil odpuščen Josip Jelčić: v sremski oblasti 10 učiteljev, med njimi nadzornik Stevan Tintar in oblastni nadzornik Dane Uzelac itd.

Proti krivičnemu postopanju bi moral protestirati vsaj učiteljski stan, če bi bil enoten. Dokler pa ni enoten v tem pogledu, pa težko nastopa, posebno še, ker je tudi za ta premeščanja najbrže iskati povzročitelje med učitelstvom samim.

Ne moremo se dovoli načuditi kratkovidnosti in slepoti onih, ki igrajo pri tem nevelo politiko, vtičajo glavo v pesek in mislijo, da jih drugi ne vidijo, kaj

pravzaprav delajo. S tem, da vlačijo te slučaje v politične liste, ter jih strankarsko izrabijo, namesto stanovsko branijo in nastopajo proti takemu postopanju, le škodujejo vsemu učiteljskemu stanu in utrjujejo te nezdrave razmere.

S politično strankarskim izrabljanjem UJU ne bodo utrdili ne ugleda UJU in mu tudi ne pridobili moči, da se bo lahko branilo proti krivicam, ki se gode učitelstvu. To so škodljivci UJU, ki jih je treba javno ožigosati.

Vsakomur je jasno, da je »depolitizacija«, ki jo nedeljski »Jutro« dopisnik vlačil v to zadevo privlečena za las, da tiči za vsem namen, in da ta namen ni »iskren«, ni obramba stanu in stanovskih tovarišev temveč je to gola izrabljanje stanovskih slučajev v politično strankarske namene.

Danes je na prišel čas, ko je učiteljstvo tudi v tem pogledu izpregledalo in uvidi, da bo vladalo partizansko preganjanje učiteljstva toliko časa, dokler se učiteljstvo ne bo otrslo lastnih kolegov, ki partizanstvo goje in tudi vseh onih, ki ga netijo.

Zato bo pričelo boji proti izrodnom takega postopanja!

vsi otroci in njih delo pod nadzorstvom celega učiteljskega zbora dotične šole.

V izjemnih slučajih, če ni v šolski občini skupnega zemljišča, se določi dogovorno z lastnikom, pogozdovanje na privatnem zemljišču. Takih slučajev je pa malo, ker vsaka občina ima kako goličavo.

Šolski upravitelj naj se pravočasno dogovori z županom in gozdarjem zaradi prostora, števila in kakovosti dreves. Kjer je sedež gozdarja, je njegova dolžnost, da prisostvuje delu in slavnosti.

Slavnost otvoril navadno upravitelj šole s primernim govorom ob uri, kakor je navada v kraju, za šolski pouk. Prav je, ako povabi vse predstojnike uradov, ki so v šolski občini, da se zanimanje otrok poglubi in svečanost poveča.

V pošte se vzame samo višje razrede oziroma šolska leta, to je 5., 6., 7. in 8., in sicer dečke in deklice.

Prvi sadovi depolitizacije?

Zadnja učiteljska imenovanja so dala bivšemu poverjeniku g. L. Jelencu povod, da je naprtil krivdo zanje — organizaciji. Članek vsebuje preveč netočnosti, da bi nani ne odgovorili.

Imenovanja so se izvršila brez sodelovanja zastopnikov učiteljstva? Dobro? Kako naj organizacija, taka kot je danes, sodeluje, če je njen zastopnik v namestilni komisiji — g. L. Jelenc, ki se z novo smerjo v organizaciji ne strinja? In če ga pri zadnjih imenovanjih niso pozvali na posvet, ali ne sledi iz tega, da bi ga ne bili pozvali tudi če bi organizacija ne sprejela novih smeri? Ne glede na to, da depolitizacija v organizaciji še ni izvršena, mislim, da bi se imenovanja ne bila drugače izvedla, če bi ostali pri dosedanjih smereh! G. L. Jelenc dobro ve, da se je celo za časa ministra Pribičevića zgodil slučaj, da so njegove predloge ovrgli in sprejeli one strankarskih eksponentov. Kdo je bil tedaj kriv?

Ni moi namen braniti krivico, ki tiči v glavnem v tem, da se je ignorirala organizacija. A zdi se mi, da tiči ravno v tem ignoriranju naša slabost: oblastvu se ni zdelo vredno povprašati nas za mnenje, ker vkljub kvantitativni sili, ni videla v naš kvalitativne. Kdor je močnejši zmaga in močnejši je, kdor se svoje moči zaveda.

Prosilci so se zatekali naskrivaj na reprezentante sedanjega režima? Mor-da! Ali kdo jih je naučil hoditi taka pota? Ali se je dobršen del prosilcev pod

drugim režimom posluževal drugačnih sredstev? Ne pomnim, da bi se bili zaradi tega pozvali na odgovor, čeravno so bili taki grešniki dobro znani! Kdor noče videti, daje notuho in kdor daje notuho slabo vzgaja! In spet so sadovi slabe vzgoje tu!

Slomškariji so se obračali na klerikalne poslance in na radikale in radičevce? Dobro! Ali bi bili mi tudi marljivo delali pri klerikalnih poslancih in radikalih in radičevcih za svoje ljudi, če bi bili ostali taki kot smo bili?

Kardinalna točka v »Deklaraciji« ni neumešavanje organizacije v učiteljska nameščenja, ampak v tem oziru točka II.: »Skupne interese velja skupno zastopati, kar more uspešno le organizacija, za katero stoji sklenjen ves stan, ki ima od vse javnosti neoporečno pravo, da govori in nastopa v imenu celega stanu in se kot taka lahko obrača do vsakega režima, ker je neodvisna na vse strani in je neodvisen tudi njen ugled in vpliv od slučajnega političnega položaja.«

K sklepu še to: Vkljub krivicam, vkljub ignoriranju njegove osebe kot člana namestilne komisije, ni g. L. Jelenc izvajal konsekvence in odložil to čast, ampak napisal članek, ki bi zamogel imeti kvarne posledice v času našega razvoja. Zakaj? Ali samo iz gole ljubezni in skrbi za stan? In še to najprej v političnem listu.

J. Ribičič,

Splošne vesti.

— Zastopniki Pov. UJU — Ljubljana pri prosvet. šefu g. dr. Lončarju. Glasom sklepa se je ožigala sosveta in eksekutivne organizacije, se je zglasila deputacija poverjeništvu v soboto pri prosvetnem šefu g. dr. Lončarju. Predvsem je pov. nam povdarjal stališče naše organizacije k zadnjim nameščenjem, ker ni sta bila pozvana zastopnika učiteljstva v namestilno komisijo in so imenovanja v protislovju z veljavnim odlokom ministrstva, po katerem je minister vezan na dvopredlog namestilne komisije. Poverjenikov nam, je tudi navaial nekatere slučaje v katerih se mu zdi, da so dobili službe mlajši tovariši in pri katerih se bodo čutili starejši prosilci prezrte in zapostavljene. — G. šef je povdarjal, da je dobil predloge v lastno revizijo od gosp. ministra, od katerega je imel pooblastilo za ta postopek. Ker bi učiteljska zastopnika stala najbrže na prvotnih predlogih, bi itak to ne izpremenilo efekta, ker je bila nužno potrebna revizija in poprava nekaterih krivic ter bi g. minister sigurno pristal na utemeljen predlog prosvetne uprave. V nekaterih slučajih je bilo treba upoštevati poleg starosti tudi druge okoliščine, ki so govorile proti upoštevanju prosilca. G. šef je tudi izjavil, da se namerava izmeniti namestila in disciplinarna komisija, pri čemer sta zastopnika poverjeništvu naglasila, da naj se pri tem ne preze mnenja organizacije in naj se upošteva nieno stališče. Kot načelo naj bi veljalo, da se učiteljski zastopniki v razne korporacije volijo od vsega učiteljstva, kakor smo imeli ta princip že uveden pri zastopstvu v višji šolski in okrajne šolske svete in namestilne komisije. Uvedli naj bi se tudi sreski disciplinarni senati, da se disciplinski postopek pospeši in se centralnega senata ne obremenjuje z malenkostnimi zadevami. Kot temeljni princip na naj bi veljalo, da hoče biti učiteljstvo tudi v disciplinskem postopku izenačeno z ostalim državnim uradništvom in profesorjem ter naj se tudi zani uvede disciplin-

ski postopek pri upravnem sodišču po čin, zak. — Nadalje je pov. nam oporekal postopanju, da se upokojile učitelji pred dovršitvijo službene dobe, kakor se je to zgodilo v slučaju sreskega šolskega nadzornika Martina Matka v Novem mestu, če odzovarja vest v »Slovenecu« resnici. S takimi slučajmi je učitelstvo osebno materialno na škodi, ker Državni Svet ne prizna učitelstvu pri 32 službenih letih 15% v penzijo. Pritožba na Državni Svet je otežkočena, ker mora upokojenec prositi za penzijo, sicer ostane brez sredstev do rešitve vloge pri Državnem Svetu. Tudi sreski šolski nadzorniki niso stalni in imajo svoja službena mesta, na katera bi jih bilo postaviti v takih slučajih, da dovrše službeno dobo s polnimi prejemki. — G. šef je povdaril, da se je ta upokojuitev izvršila brez njegove vednosti in mu motivji niso znani. — Glede razpisov služb je g. šef izjavil, da bodo službe zopet v kratkem razpisane in naj se prosilci tedaj oglašajo za službe in premeščitve. Zaradi selitvenih stroškov je bila odpisana vloga na ministrstvo, da se načelno izreče v tem vprašanju, dosedaj je pozitivno rešenih le par konkretnih slučajev, treba pa je obče načelne odločbe. Iz službenih ozirov ni mogoče popolnoma omejiti premeščanja po čl. 71. čln. zak., ker govore mnogokrat posebno socialne razmere za to — Končno je pov. nam prosil g. šefa, da bi sklical za obravnavo prof. šolskega zakona anketo in pritegnil tudi učiteljske zastopnike k sodelovanju. G. šef je izrekel željo, naj se mu predlaga tozadevne zastopnike učiteljstva in je priporočal, naj se poverjeništvu obrne samo formalno do referenta za Slovenijo v ministrstvu g. Flereta, če bi lahko dobil osnutek novega načrta.

— Poziv dopisnikom. Ker je debata o Deklaraciji že skoro do vseh podrobnosti pojasnila stališča in dozdevne nejasnosti, pozivamo dopisnike, da se oglašajo tudi v drugih vprašanih. Predvsem je sedaj nuja in aktualna debata o pred-

LISTEK.

JOSIP ŠTREKELJ:

Dečji dan.

(Konec.)

Najprej balkanska, potem svetovna vojna sta zakrivili, da je ta praznik v Srbiji moral izostati. Letos pa in bodoča leta ga bomo slavili po celi državi.

Iz poročil tujih držav in kolikor sem sam opazoval to delo, uvidevam, da se najboljšo to izvede na skupnem občinskem zemljišču, da ostane nasad pod gozdnim varstvom in skupna last cele srenje. Ako spada v eno šolo več političnih občin, katere imajo vsaka zase skupno zemljišče, se dogovorno sadj eno leto v eni, drugo leto pa v drugi občini, da so

Ker ima na deželi vsaka hiša kopalno orodje, izkopliejo istega dne dečki jame, po možnosti v ravnih vrstah, po 120 cm narazen. Po dovršenem kopanju se izroči vsakemu otroku določeno število drevesc in se mu odkaže ravno toliko jam, v katere naj drevesca posadi. V mestih pa ni orodja, zato je tu boljše, da gozdna uprava že naprej pripravi jame po svojih organih.

Da sadlci ne gazijo po nasadih, naj sade nazaj grede.

V Srbiji so ob ustanovitvi praznika določili na vsakega otroka samo po eno drevesce. Po mojem mnenju je to premalo, z ozirom na čas in uspeh. Za eno drevesce (smreka, bor, jelka ali enoleten listovec) izkopati jama 25 × 25 × 25 cm in ga posaditi se porabi največ ¼ ure. To je premalo zaposlenosti! Ako se mu pa še to drevesce ne prime vsled suše

ali druge nezgode, je trud slabo plačan in otrok nima zadoščena. Zato priporočam najmanj po 5 drevesc, ne pa čez 10.

Vsak delavec naj k svojemu nasadu, pred prvo drevesce postavi na količek z žico privezano napisno tablico z njegovim imenom in letnico sajenja, da mu bo možno ob morebitnem šolskem izletu k nasadu, ali ob drugi priložni nasad najti in ga čistiti dražja in drugih izrastkov, ki bi utegnili drevesce prerasti, pokriti in zadušiti.

Da bodo otroci izvežbanji v sajenju in da pridejo pripravljani na delo, je potrebno, da se jih nekaj dni prej o tem praktično pouči.

Občina mora imeti skrb, da pogodeno zemljišče ogradi s koli in s požeznimi drogi ali z bodečo žico, da zabrani dostop živini.